

Quality of Life and Happiness: The Mediating Role of Social Capital among Youth in Qazvin, Iran

Zahra Taheri^{1*}

1. Assistant Professor, Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Imam Khomeini International University, Qazvin, Iran (Corresponding Author); z.taheri@soc.ikiu.ac.ir

Original Article

Abstract

Background and Aim: Living happily plays an important role in human life. Feelings of happiness and life satisfaction are shaped within social structures and the quality of interpersonal relationships and are influenced by the prevailing conditions of collective life. From the perspectives of sociologists and psychologists, happiness in contemporary societies is closely linked to quality of life, social capital, and individuals' sense of belonging, trust, and solidarity within their communities. The present study aims to examine the relationship between quality of life and social capital with happiness among young people in Qazvin and to analyze the mediating role of social capital in this relationship.

Data and Method: This research was conducted using a survey method among 250 young people aged 15-29 in Qazvin city, using random sampling method and data analysis using SPSS₂₆ and Amos₂₃ software.

This study employed a survey research design and was conducted among 250 young people aged 15-29 in the city of Qazvin. Participants were selected using random sampling. Data were analyzed using both descriptive and inferential statistical techniques, including structural equation modeling.

Findings: The results indicate a positive and statistically significant relationship between quality of life and happiness, as well as between social capital and happiness. Analysis of background variables showed no significant relationship between happiness and age or educational level. Moreover, no significant differences were found in the mean level of happiness based on gender or marital status. The structural equation model revealed that social capital plays a mediating role in the relationship between quality of life and happiness; however, the magnitude of this indirect effect was smaller than the direct effect of quality of life on happiness.

Conclusion: Improvement in quality of life, particularly through the fulfillment of basic human needs, gradually contributes to the enhancement of individuals' non-material and psychological dimensions. This process facilitates the formation and strengthening of social ties, increases social interaction, and reduces feelings of isolation and loneliness. Consequently, social capital functions as a protective resource against depression and stress and contributes to the promotion of mental health and happiness at the societal level.

Keywords: Happiness, Social capital, Qazvin, Quality of life, Youth.

Key Message: Youth happiness is closely intertwined with their quality of life and social capital. Enhancing these components can provide a foundation for improving mental health and fostering social vitality within society. In this context, public policies and the performance of social institutions play a decisive role in creating the necessary conditions for promoting happiness and social empowerment.

Received: 26 February 2025

Accepted: 10 August 2025

Citation: Taheri, Zahra (2026), Quality of life and happiness: The mediating role of social capital among youth in Qazvin, Iran, *Journal of Social Continuity and Change*, 4(4), 745-771. <https://doi.org/10.22034/JSCC.2026.22845.1236>

Extended Abstract

Introduction

The goal of human change, transformation, and evolution has always been to achieve a prosperous life with mental and psychological health and increased vitality and happiness. In fact, one of the goals of development is to pay attention to its human dimension and look at humans as actors who actively and happily take steps on this evolutionary path. Happiness is a prerequisite for inviting vitality and enjoyment to life, which leads to desirable results and increased life satisfaction. Happiness encompasses several basic dimensions, the emotional dimension, where a happy person is cheerful and happy in terms of mood. The social dimension, where a happy person enjoys good social relationships with others and can receive social support from them, and finally the cognitive dimension, which causes the person to process and interpret information in a certain way. Which ultimately causes her to feel happy and optimistic (Diener & Suh, 1997; quoted in: Mesbah and Rezaei Sharif, 2023). While conditions such as a young population, growing urbanization, and the transitional nature of society have created fundamental changes in the biological and behavioral foundations of Iranian society, these rapid changes and structural backwardness in cultural, social, political, and economic dimensions have imposed various social harms and threats on Iranian society. The high level of stress and anxiety at the individual, family, and social levels in Iran and the presence of social threatening factors such as job problems, economic problems, transportation problems, pollution, etc. have caused the emergence and increase of people's concerns (Ghanbari et al., 2022). The importance of this research lies in using the mediator variable of social capital in creating happiness, and examining the contextual variables related to it, which have either not been examined in domestic research or have been mentioned very briefly in foreign research.

Methods and Data

The research method is survey-based, applied in nature and broad in scope. The unit of analysis is the individual and the level of microanalysis, and data analysis was carried out using SPSS₂₆ and Amos₂₃ software. The study area is Qazvin city and the statistical population is 15-29 years old, which was collected based on random sampling with a sample size of 250 people. The data collection tool was a questionnaire that was based on the Oxford Standard Questionnaire for the happiness variable and a researcher-made questionnaire for the social capital and quality of life variables. After determining the necessary indicators, items were designed and their face validity and reliability were confirmed and provided to the respondents.

Findings

Of the total sample, (53.2%) were men and (46.8%) were women; by age group; the average age group was (24.39%); by marital status; (62.0%) were single, (38.0%) were married; by education; (48.8%) was the highest frequency with post-graduate and bachelor's degrees, and (12.4%) was the lowest frequency with a sub-diploma, and the rest of the

respondents were (25.2%) with a postgraduate degree and above, and (13.6%) with a diploma level, respectively.

Table 1- Average scores of research interval variables (happiness, social capital, and quality of life)

Variable	happiness				social capital				quality of life				
	total score	social	cognitive	emotional	total score	Participation	Relationships	trust	total score	Physical	psychosocial	social	family
average	3.36	3.81	2.95	3.31	3.80	3.67	4.00	3.72	3.69	3.86	3.82	3.78	3.28

Regarding the hypothesis test, there was a positive and significant relationship between the variable of social capital, quality of life, and happiness. This means that the higher social capital and quality of life people have, the greater their happiness will be, and vice versa. A positive and significant relationship was established between the quality of life variable and the amount of social capital, meaning that the higher the quality of life, the greater their social capital and vice versa. Based on the mean difference test of the analysis of variance, the difference in the average happiness according to educational groups was not significant (under diploma = 3.39, diploma = 3.31, post-diploma and bachelor's degree = 3.45, postgraduate and higher = 3.40). Based on the independent two-sample mean difference test, there was no significant difference in the mean happiness by gender. We even observe it in the mean score (women=3.37 and men=3.35). Based on the independent two-sample t-test, there was no significant difference in the mean happiness by marital status. Even in the mean score (singles=3.33 and marrieds=3.41), the results confirm it.

In order to examine the quality of life indirectly through the mediator variable of social capital on happiness, the structural equation model and bootstrap test were used with a sample of 5000. The model fit indices indicated the model was confirmed and the fit indices were confirmed. In examining the direct effect between the two variables of quality of life and happiness, $\beta=0.75$ and the indirect effect, that is, the mediating variable of social capital, was $\beta=0.15$. In fact, the existence of the mediating variable of social capital, although the effect was positive and significant, was less than the direct effect.

Conclusion and Discussion

The main objective of the present study is to determine the effect of quality of life on happiness among 15-29-year-old youth in Qazvin city. With the increasing importance of happiness in mental health and happiness, as well as its effect on strengthening human mental strength to deal with the complexities and problems of today's world, the attention and opinion of experts, intellectuals, and even the general public towards it has changed (Easterlin 2003:1). Also, the existence of social capital, or in other words, the level of empathy and compassion among people who are connected to each other in a neighborhood, city, country, and even across national borders, and already gain many benefits from it, one of which is happiness.

In examining the hypotheses of this study and its results, it can be concluded that in creating a sense of happiness in a society, simply focusing on the individual and his psychological characteristics cannot be expected to produce a sense of satisfaction and happiness from the individuals in that society. In fact, happiness, which initially seems to be a psychological characteristic, is more affected by social factors than by the individuality and psychology of individuals. For this reason, the role and importance of social institutions and government programs in creating an ideal life with a minimum provision for human subsistence, such as housing, good income, etc., can help humans on the path to fulfilling their spiritual needs as well as the progress and constructive developments of that society.

Ethical Considerations

Compliance with Ethical Guidelines

All ethical considerations, including accuracy in citation, respect for respondents, adherence to ethical standards of data collection, and preservation of their privacy, were observed by the researcher. The data used in this study was collected through a questionnaire with the full consent of the respondents. No manipulation of the data was done, and the article has not been published elsewhere.

Acknowledgments

This article was conducted as part of a research project titled "The Role of Quality of Life in Creating Happiness and the Intervening Effect of Social Capital on It (Case Study of 15-29-Year-Old Youth in Qazvin)" with the support of Imam Khomeini International University of Qazvin, and gratitude is hereby expressed.

Funding

This article is based on a research project supported by Imam Khomeini International University of Qazvin.

Authors' Contributions

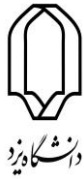
Not Applicable.

Conflicts of Interest

The author declared no conflicts of interest.

Author's ORCID

Zahra Taheri: <https://orcid.org/0000-0001-8626-7854>

ارتباط کیفیت زندگی با شاد زیستن و نقش میانجی سرمایه اجتماعی (مورد مطالعه جوانان ۱۵-۲۹ ساله قزوین)

زهرا طاهری^{*۱}

*۱- استادیار گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران (نویسنده مسئول): z.taheri@soc.ikiu.ac.ir

مقاله پژوهشی

چکیده

زمینه و هدف: شاد زیستن نقش مهمی در زندگی انسان دارد. احساس شادی و رضایت از زندگی، در چارچوب ساختارهای اجتماعی و کیفیت روابط میان‌فردی معنا می‌یابد و از شرایط مسلط بر زندگی جمعی تأثیر می‌پذیرد. بنابر نظر جامعه‌شناسان و روان‌شناسان، شاد زیستن انسان معاصر در گرو کیفیت‌زندگی خوب و وجود سرمایه اجتماعی و احساس تعلق و همدلی افرادی است که در یک جامعه با هم زندگی و در ارتقای آن به یکدیگر کمک می‌کنند. هدف مقاله حاضر بررسی ارتباط کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی با شادی جوانان شهر قزوین و تحلیل نقش میانجی سرمایه اجتماعی در این رابطه است.

روش و داده‌ها: این پژوهش با روش پیمایشی، در بین ۲۵۰ نفر از جوانان ۱۵-۲۹ ساله، شهر قزوین و با روش نمونه‌گیری تصادفی و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS²⁶ و Amos²³ انجام شده است.

یافته‌ها: بین دو متغیر کیفیت‌زندگی و سرمایه اجتماعی با متغیر شادی رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. در بررسی متغیرهای زمینه‌ای، رابطه معنی‌داری بین سن و تحصیلات با شادی وجود نداشت. تفاوت معنی‌داری در میانگین شادی بر حسب جنسیت و وضعیت تاهل وجود نداشت. همچنین در بررسی مدل معادله ساختاری، بین دو متغیر کیفیت زندگی و شادی، متغیر میانجی سرمایه اجتماعی اگرچه اثر دارد، ولی اندازه اثر آن کمتر از اثر مستقیم دو متغیر مذکور بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری: کیفیت زندگی یا تامین نیازهای اولیه انسان، به مرور منجر به ارتقای ابعاد غیرمادی و معنوی انسان می‌شود، این ارتقا در ایجاد روابط و پیوندهای اجتماعی، باعث افزایش تعاملات اجتماعی و کاهش احساس انزوا و تنهایی می‌شود. در نتیجه، این سرمایه به‌عنوان یک سپر محافظتی در برابر حس افسردگی و استرس عمل می‌کند و به ایجاد و شکوفایی سلامت روان و شادی در جامعه کمک خواهد کرد.

واژگان کلیدی: جوانان، سرمایه اجتماعی، شادی، قزوین، کیفیت‌زندگی.

پیام اصلی: شاد زیستن جوانان در پیوندی تنگاتنگ با کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی آنان شکل می‌گیرد و بهبود این مؤلفه‌ها می‌تواند زمینه‌ساز ارتقای سلامت روان و پویایی اجتماعی در جامعه باشد. در این میان، سیاست‌ها و عملکرد نهادهای عمومی نقشی تعیین‌کننده در فراهم‌سازی بسترهای لازم برای ارتقای شادی و توانمندی اجتماعی ایفا می‌کنند.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۱۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۰۸

ارجاع: طاهری، زهرا. (۱۴۰۴). ارتباط کیفیت زندگی با شاد زیستن و نقش میانجی سرمایه اجتماعی (مورد مطالعه جوانان ۱۵-۲۹ ساله قزوین). تداوم و تغییر اجتماعی، ۷۴۵-۷۷۱، (۴)ع
<https://doi.org/10.22034/JSCC.2026.22845.1236>

مقدمه و بیان مسأله

تأکید بسیار زیاد قرآن، مبانی اسلام و سیره و کلام ائمه معصومین (ع) به مقوله شادی^۱ و نشاط، و از سوی دیگر اهمیت این مفهوم در نظر روان‌شناسان و جامعه‌شناسان باعث توجه بسیاری از پژوهش‌گران به موضوع احساس شادمانی شده است. در جوامع شاد، افراد نگرشی خوش‌بینانه نسبت به زندگی و امور پیرامون خود و جامعه دارند و در جامعه غم‌زده افراد مایوس و غمگین بوده، زندگی را سیاه و تاریک می‌بینند و نگرش بدبینانه نسبت به عموم دارند. تحقیقات نشان داده است که، شاد بودن باعث افزایش کارایی افراد می‌شود. به همین دلیل، همه کشورها سعی می‌کنند تا عناصر لازم برای شادی مردم خود را فراهم کنند و اگر نتوانستند، سعی می‌کنند تا حداقل دست به ابتکارهایی برای سوق دادن جامعه به سمت شادزیستن بزنند.

هدف از تغییر و تحول و تکامل بشر، همواره رسیدن به یک زندگی مرفه و توأم با سلامت روحی-روانی و افزایش نشاط و شادی بوده است. در واقع یکی از اهداف توسعه، توجه به بعد انسانی آن و نگاه به انسان به‌عنوان کنش‌گرانی که فعالانه و شادمانه در این مسیر تکاملی گام بردارند، می‌باشد. شادی شامل یک احساس مثبت، رضایت از زندگی و عدم وجود احساسات منفی مانند افسردگی و اضطراب است. به‌عبارت دیگر، شادی پیش‌نیاز دعوت به نشاط و لذت به زندگی است که منجر به نتایج مطلوب و ارتقای رضایت از زندگی می‌شود. شادی چندین بعد اساسی را در برمی‌گیرد، بعد هیجانی که فرد شادکام از نظر خلقی، شاد و خوشحال است. بعد اجتماعی، که فرد شادکام از روابط اجتماعی خوبی با دیگران برخوردار است و می‌تواند از آنها حمایت اجتماعی دریافت کند و سرانجام بعد شناختی که باعث می‌شود فرد اطلاعات را به روش خاصی پردازش کرده و مورد تعبیر و تفسیر قرار دهد که در نهایت، باعث احساس شادی و خوش‌بینی در وی گردد (Diener & Suh, 1997).

در بین اکثریت پژوهش‌ها بین کیفیت زندگی و شادی همبستگی واضحی وجود دارد و وقتی معیارهای خاصی مانند گروه‌های سنی، تحصیلات، سلامت، اعتماد به نفس و... با آنها بررسی می‌شود، رابطه این دو متغیر بهتر درک می‌شود. یکی از عوامل مهم در تعیین میزان شادی و کیفیت زندگی افراد در جامعه، سرمایه اجتماعی است. بنابراین به‌منظور افزایش سطح شادی افراد جامعه، سرمایه‌گذاری در حیطه سرمایه اجتماعی بسیار مهمتر از سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی است. از گذشته تاکنون، سرمایه‌های مادی و فیزیکی مورد تأکید و تأکید بوده است، اما در عصر حاضر بیشتر از سرمایه فیزیکی و اقتصادی، سرمایه اجتماعی، مورد توجه قرار گرفته است. سرمایه اجتماعی، رابطه‌ای است که بین اعضای یک شبکه وجود دارد و سبب می‌شود تا افراد جامعه به‌یکدیگر، نزدیک‌تر شوند و همکاری بیشتری باهم داشته باشند (Shan et al., 2012). علاوه براین، برخی شادی را به‌عنوان رضایت از زندگی تعریف می‌کنند. به‌طوری‌که درک از شادی، به نوعی احساس رضایت و خرسندی در زندگی شخصی است. داینر و همکاران (۱۹۹۹) رضایت از زندگی را به‌مثابه ارزیابی ذهنی و کلی فرد از نقاط مثبت زندگی خود به صورت کلی یا ابعاد خاص زندگی نظیر زندگی خانوادگی یا تجربه مدرسه تعریف می‌کنند (قاسم‌زاده و همکاران، ۱۴۰۲).

درحالی‌که شرایطی چون جوانی بالای جمعیت، رشد شهرنشینی و ماهیت در حال گذار جامعه، تغییرات اساسی را در بنیان‌های زیستی و رفتاری جامعه ایرانی ایجاد کرده است. این تغییرات شتاب‌آلود و تأخر ساختاری موجود در ابعاد فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی، آسیب‌ها و تهدیدات اجتماعی متنوعی بر جامعه ایران تحمیل نموده است. بالا بودن میزان استرس و اضطراب در سطوح فردی،

۱. Happiness

خانوادگی و اجتماعی در ایران و وجود عوامل تهدیدکننده اجتماعی از قبیل مشکلات شغلی، مشکلات اقتصادی، مشکلات حمل و نقل، آلودگی‌ها و غیره باعث بروز و افزایش نگرانی‌های مردم شده است (قنبری و همکاران، ۱۴۰۱).

از آنجایی که سازمان بهداشت جهانی شادی را به‌منزله یکی از مؤلفه‌های اصلی و اساسی سلامت روان نام برده است (Lin et al., 2010) و نتایج حاصل از آمارهای جهانی مبنی بر کاهش میزان شادی در جامعه ایرانی؛ کشور ایران در طول سال‌های ۲۰۰۰-۱۹۹۷ بین ۹۷ کشور جهان، رتبه ۵۶ (مصباح و رضایی شریف، ۱۴۰۲) و بین سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۱ از ۱۱۵ به ۱۱۸ افزایش یافته است و میانگین نمره نیز از ۳/۵ به ۷/۴ کاهش یافته است (حسینی‌زاده، ۱۴۰۰: ۲۵؛ به نقل از قنبری و همکاران، ۱۴۰۱). پژوهش حاضر تلاش دارد تا با رویکردی جامعه‌شناسی تاثیر کیفیت زندگی بر شادی جوانان را با متغیر میانجی سرمایه اجتماعی که در واقع به نوعی سنجش و بررسی سلامت روان و شادی جوانان می‌باشد را مورد بحث و بررسی قرار دهد. اهمیت این پژوهش در استفاده از متغیر میانجی سرمایه اجتماعی در ایجاد شادی، و بررسی متغیرهای زمینه‌ای در ارتباط با آن می‌باشد، که در پژوهش‌های داخلی یا بررسی نشده و یا در پژوهش‌های خارجی به مقدار بسیار مختصر بدان اشاره شده است.

پیشینه تجربی

جعفرزاده و همکاران (۱۴۰۳)، مقاله‌ای با روش پژوهش کیفی با جامعه آماری مدیران ارشد و میانی و خبرنگاران دانشگاهی شهر تهران با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای، ابزار مصاحبه و روش تحلیل مضمون، و روش تحلیل عاملی تأییدی میزان اهمیت هریک از مؤلفه‌ها و شاخص‌ها را بررسی کردند. نتایج نشان داد مؤلفه‌های ویژگی‌های فردی، کیفیت زندگی، روابط اجتماعی، تعلق خاطر، سلامت جسمی، ارزیابی خود، محیط فیزیکی، کیفیت زندگی کاری، روابط سازمانی، معنادار بودن کار، ساختار سازمانی معطف و مدیریت مشارکتی به‌عنوان مؤلفه‌های روان‌شناختی مدل شادی سازمانی تأثیر دارند.

متولی و همکاران (۱۴۰۲)، مقاله‌ای با روش توصیفی-تحلیلی از نوع همبستگی با تحلیل رگرسیون چندگانه به تعداد ۴۷۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس از زنان بیمار عضو انجمن ام‌اس ایران با پرسشنامه‌های کیفیت زندگی اختصاصی ام‌اس-MSIS-۲۹ و بازنشاسی احساسات چهره (شناخت اجتماعی) انجام دادند. نتایج نشان داد که کیفیت زندگی در حد متوسط بود. و افرادی که هیجانان ترس، خشم، انزجار، تعجب و غم را بهتر تشخیص دادند، کیفیت زندگی بالاتری داشتند. بین تشخیص هیجان شادی و کیفیت زندگی رابطه معناداری وجود نداشت.

حسن‌زاده موروثی و همکاران (۱۴۰۲) پژوهشی با استفاده از پرسشنامه‌های کیفیت زندگی سازمان بهداشت جهانی، شادمانی آکسفورد و سرمایه اجتماعی پاتنام در بین جمعیت ۲۰ ساله به بالای شهر کرمان انجام دادند. نتایج نشان داد که رابطه بین کیفیت زندگی و شادمانی معنادار نمی‌باشد. اما سرمایه اجتماعی دارای تأثیری مستقیم و مثبت بر شادمانی است. با افزایش سرمایه اجتماعی، میزان شادمانی افراد نیز افزایش می‌یابد.

قاسم‌زاده و همکاران (۱۴۰۲) مقاله‌ای با روش پژوهش، کیفی و با رویکرد نظریه داده بنیاد با ۲۰ نفر از دانشجویان دانشگاه تبریز مصاحبه عمیق به عمل آورده‌اند. مقوله‌های محوری مستخرج از مصاحبه‌ها عبارت است از: عوامل اقتصادی، عوامل خانوادگی، احساس

خودارزشمندی، رضایت از زندگی، سرمایه اجتماعی، تفوق ارزش‌های مادی، توسعه اجتماعی، مدارای اجتماعی، بسترسازی برای اشتغال، لزوم توجه به مطلوبیت اوقات فراغت. پس از تحلیل یافته‌های مصاحبه، تقلیل و کدگذاری در پژوهش حاضر مقوله کالایی شدن شادی به دست آمد.

قنبری و همکاران (۱۴۰۱) مقاله‌ای با روش تحقیق توصیفی و تحلیلی و جامعه آماری شهروندان بالای ۱۵ سال با حجم نمونه ۴۰۰ نفر در ۶ محله از سه گونه متفاوت بافت شهری انجام دادند. نتایج نشان داد که رابطه‌ای معکوس و معنی‌داری بین متغیر سن و نشاط اجتماعی وجود دارد. تفاوت معنی‌داری در نشاط اجتماعی زنان و مردان مشاهده نگردید. افراد مجرد نسبت به افراد متأهل و افراد شاغل و محصل نسبت به سایر گروه‌های شغلی از نشاط اجتماعی بالاتری برخوردارند. بین سه متغیر عدالت اجتماعی، سرمایه اجتماعی و مشارکت اجتماعی با نشاط اجتماعی رابطه‌ای مثبت و معنی‌دار مشاهده گردید.

عزیزی و همکاران (۱۳۹۸) پژوهشی با روش کمی و جامعه آماری زنان ۱۸-۶۵ ساله شهر تهران انجام داده‌اند. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد که در میان متغیرهای اقتصادی، درآمد خانوار بر شادی زنان تأثیر مثبت داشته و قابل اعتماد است. همچنین انسجام اجتماعی، اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی، به‌عنوان متغیرهای بررسی شده در ارتباط با سرمایه اجتماعی، رابطه معنادار و مثبتی با شادی دارند. علاوه بر این، بررسی اثر تحصیلات نشان می‌دهد این متغیر با شادی زنان رابطه معنادار و معکوسی دارد. بدین معنا که با افزایش سطح تحصیلات زنان، میزان شادی آنها کاهش می‌یابد.

حسینی امین و همکاران (۱۳۹۵) مقاله‌ای با روش پیمایشی انجام داده‌اند. نتایج نشان داد که ۵۸/۳ درصد پاسخگویان کیفیت زندگی متوسطی دارند. کیفیت زندگی با شادمانی اجتماعی، حمایت اجتماعی و تحصیلات آنها همبستگی معنادار و مثبتی دارد. همچنین شادمانی اجتماعی بیشترین تأثیر را بر کیفیت زندگی دارد. پس از آن تحصیلات و در آخر حمایت اجتماعی متغیرهای مؤثر بر کیفیت زندگی هستند. براساس مدل پژوهش، با افزایش حمایت اجتماعی، شادمانی اجتماعی افزایش می‌یابد و نیز افرادی که حمایت اجتماعی بالاتری را دریافت می‌دارند، از تحصیلات بالاتری نیز برخوردار می‌شوند.

دانش و همکاران (۱۳۹۴) مقاله‌ای با روش توصیفی-مقطعی از بین دبیران مراکز آموزش و پرورش شهرستان بجنورد ۱۱۲ نفر (زن و مرد) با میانگین سنی ۱۸-۳۵ سال انجام داده‌اند. یافته‌های پژوهش، نشان‌دهنده نقش مؤثر شادی در افزایش سلامت روانی و کیفیت زندگی بود. اما چگونگی این تأثیرگذاری بر این دو متغیر (سلامت روان و کیفیت زندگی) متفاوت است؛ بدین ترتیب که متغیر شادی بر سلامت روان، اثر مستقیم دارد و در زمینه میزان کیفیت زندگی دارای اثر غیرمستقیم می‌باشد؛ به بیان دیگر، شادی با تأثیر بر نوع احساس‌ها و هیجان‌های فرد، نگرش مثبت و در نتیجه کیفیت زندگی را در پی دارد.

پورسردار و همکاران (۱۳۹۱) مقاله‌ای با روش توصیفی-مقطعی، ۱۷۸ نفر (۸۶ زن و ۹۲ مرد) از بین دبیران مراکز آموزش و پرورش شهرستان رامشیر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای-تصادفی انجام داده‌اند. نتایج روش رگرسیون چندگانه به روش سلسله‌مراتبی هم‌زمان نشان می‌دهد که نقش واسطه‌ای سلامت روان، در رابطه بین شادی و رضایت از زندگی معنادار بوده است. همچنین شادی در افزایش سلامت روانی و رضایت از زندگی تأثیرگذار بود. شادی به واسطه افزایش سطح سلامت روانی، رضایت از زندگی را در پی دارد. همچنین متغیر شادی دارای اثر غیرمستقیم بر رضایت از زندگی است. درویش (۱۳۹۱)، در پایان‌نامه کارشناسی ارشد نشان داد که دو متغیر امید به

زندگی و کیفیت زندگی قادر به پیش‌بینی شادکامی معلمان تهران است و همچنین امید به زندگی سهم بیشتری در پیش‌بینی شادکامی معلمان دارد.

مورگاش^۱ و همکاران (۲۰۲۲)، در پژوهش خود به دنبال پاسخی برای این سؤال است که آیا ارزش آن را دارد که فقط با شادی سر و کار داشته باشیم و کاوش کیفیت زندگی را کنار بگذاریم به‌عنوان چیزی که قابل دوام نیست، یا اگر هر دو پدیده در ارتباط باهم بررسی شوند، چه رابطه‌ای بین آنها وجود دارد؟ همچنین، آیا شادی و کیفیت زندگی توسط مردم به یک اندازه درک می‌شود؟ با ارزیابی تعداد مقالات نظارت شده در وب آو ساینس نتایج نشان می‌دهد که همبستگی بین این دو متغیر زیاد بوده و اگرچه شادی و کیفیت زندگی پدیده‌های متفاوتی هستند، ولی در واقع ارتباط نزدیکی بین آنها وجود دارد.

کامتان و همکاران^۲ (۲۰۱۹)، در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که میزان شادی دانشجویان پسر بیشتر از دختر بود. همچنین براساس یافته‌های این پژوهش، ۸۵ درصد از دانشجویان پزشکی که احساس شادی داشتند، هرگز سیگار یا مواد مخدر مصرف نکرده بودند. چانگ^۳ (۲۰۰۹)، در بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و شادی در تایوان به این نتیجه می‌رسد که از میان مؤلفه‌های تشکیل دهنده سرمایه اجتماعی، مشارکت اجتماعی دارای تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر احساس شادمانی است. در واقع مشارکت داشتن در سازمان‌های داوطلبانه، حضور در اجتماعات و اعتماد از جمله مهمترین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی هستند که بر روی احساس شادی ذهنی تأثیرگذارند.

پژوهش آرگایل و لو^۴ (۱۹۹۰) نشان می‌دهد که شادکامی با روابط اجتماعی و حمایت اجتماعی ارتباط دارد. شادکامی زنان اندکی بیشتر از مردان گزارش شده است (به نقل از: مولوی، ۱۳۸۲: ۹۰). هارفام و همکارانش^۵ (۲۰۰۶) به بررسی رابطه بین سلامت روانی و سرمایه اجتماعی پرداختند. نمونه این تحقیق ۱۱۶۸ نفر بین ۲۵-۱۵ سال بودند. نتایج آنها عبارت بود از این که سرمایه اجتماعی هم در بعد ساختاری (مشارکت مدنی، عضویت و فعالیت در سازمان‌های رسمی و غیررسمی) و هم در بعد شناختی (اعتماد، روابط متقابل، هنجارها) بر سلامتی افراد تأثیر می‌گذارند.

استرلین^۶ (۲۰۰۳a) در مطالعه‌ای شادی زنان و مردانی که سن‌شان از ۵۰ سال بیشتر است را با هم مقایسه می‌کند. در سال‌های جوانی و میان‌سالی زنان نوعاً شادتر از مردان هستند ولی در سنین بالاتر این نتیجه درست عکس می‌شود یعنی مردان شادتر می‌شوند. در حالی که مردان از اثرات مثبت بازنشستگی بهره‌مند می‌شوند، زنان شدیداً از اثرات منفی بیوه‌گی رنج می‌برند. افراد پیر اعم از زنان و مردان شادترند اگر بازنشسته شوند، ازدواج کرده باشند، سلامت عالی و درآمد بالا داشته باشند و شادی آنها پایین می‌آید اگر بیکار باشند، بیوه باشند، طلاق گرفته باشند یا درآمد پایینی داشته باشند.

1. Murgaš

2. Kamthan, Sharma, Bansal, Pant, Parul, Chansoria and Shukla

3. Chang

4. Argyle & Lu

5. Harpham, De Silva & Tuan

6. Easterlin

ماروزک و کولارز^۱ (۱۹۹۸) یک بررسی بر روی ۲۰۷۲۷ نفر که در یک رده سنی گسترده از ۲۵-۷۴ سالگی انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که وقتی سلامتی به وسیله عواطف مثبت تعریف شده بود، افراد مسن تر (هم زن و هم مرد) شادتر از دیگر افراد بودند، البته این روابط وقتی مصداق پیدا کرد که یک سری از متغیرهای محل مثل جنس، موقعیت ازدواج، تحصیلات و استرس و سلامت فیزیکی کنترل شده بود.

هارتوگو اوستریک^۲ (۱۹۹۸) تأثیر تحصیلات بر روی سلامت، ثروت و شادی، یک گروه از کشور هلند که حول و حوش ۱۹۴۰ به دنیا آمده بودند را، بررسی کرد. این پژوهش دریافت که بهترین گروه کسانی بودند که تحصیلات در سطح متوسط داشتند. آنها به نسبت سایر گروه‌ها سلامت، ثروت و شادی بیشتری داشتند. همچنین هوش بر روی سلامت تأثیرگذار است، اما هیچ تأثیری روی ثروت و شادی ندارد. سابقه خانوادگی ثروت را افزایش می‌دهد اما هیچ تأثیری روی سلامت و شادی ندارد. داشتن پدری که یک کار مستقل دارد، میزان شادی و ثروت را افزایش می‌دهد. یک نکته شگفت‌انگیز در مقایسه بین زنان و مردان در این زمینه وجود دارد و آن اینکه با این وجود که زنان ثروت کمتری نسبت به مردان دارند و به همان اندازه سلامتی کمتری دارند اما آنها به وضوح شادتر از مردان هستند. لو و همکاران^۳ (۱۹۹۷) پژوهشی با عنوان بررسی همبستگی عوامل شخصیتی با شادکامی را روی ۴۹۴ نفر از شهروندان کوشینگ تایوان انجام دادند که نتایج آن نشان می‌دهد که حمایت اجتماعی بیشترین ارتباط را با شادی دارد.

مرور مطالعات پیشین نشان می‌دهد که تاکنون پژوهشی در خصوص نقش کیفیت زندگی در ایجاد شادی جوانان و اثر مداخله‌گرانه سرمایه اجتماعی بر آن در ایران انجام نشده است. اما در این پژوهش به اثر متغیر میانجی سرمایه اجتماعی در رابطه با شادی و کیفیت زندگی پرداخته شده و نگاه جدیدی در خصوص نقش متغیر میانجی در مطالعات اجتماعی با حوزه شادی ایجاد نموده است.

ملاحظات نظری

شادی شامل یک احساس مثبت، رضایت از زندگی و عدم وجود احساسات منفی مانند افسردگی و اضطراب است. به عبارت دیگر، شادی پیش‌نیاز دعوت به نشاط و لذت به زندگی است که منجر به نتایج مطلوب و ارتقای رضایت از زندگی می‌شود. شادی چندین بعد اساسی را در برمی‌گیرد، بعد هیجانی که فرد شادکام از نظر خلقی، شاد و خوشحال است. بعد اجتماعی، که فرد شادکام از روابط اجتماعی خوبی با دیگران برخوردار است و می‌تواند از آنها حمایت اجتماعی دریافت کند و سرانجام بعد شناختی که باعث می‌شود فرد اطلاعات را به روش خاصی پردازش کرده و مورد تعبیر و تفسیر قرار دهد که در نهایت، باعث احساس شادی و خوش بینی در وی گردد (مصباح و رضایی شریف، ۱۴۰۲). این سه جزء بدین شرح می‌باشد:

الف) تعاریف احساسی: فوردایس (۱۹۹۷)^۴ بیان می‌کند که شادی یک احساس عاطفی خاص و در حقیقت ارزیابی کلی یک فرد با استفاده از حساب کردن تمامی تجارب مطلوب و نامطلوب خود در گذشته نه چندان دور می‌باشد. دانیل کانمن (۲۰۰۰)^۵ با طرح مفهوم

1. Mroczek & Kolarz
2. Hartog & Oosterbeek
3. Lu, shin, Lin & Ju
4. Fordyce
5. Daniel Kahneman

شادی عینی که تجربه احساسی خامی است که زیربنای ارزیابی کلی از زندگی را تشکیل می‌دهد، مسیر تازه دیگری را در مورد این موضوع در عصر حاضر به راه انداخت.

ب) تعاریف شناختی: شادی به‌عنوان یک پدیده شناختی نیز تعریف می‌شود که به این معناست که در نتیجه یک فرآیند ارزیابی آگاهانه حاصل می‌شود. براین اساس مک‌دوول و نیوول (۱۹۸۷)^۱ رضایت از زندگی را به صورت ارزیابی شخصی از شرایط موجود در مقایسه با یک معیار مرجع بیرونی یا در مقایسه با آمال و آرزوهای خود فرد توصیف می‌کنند.

ج) تعاریف نگرشی: شادی همچنین به صورت یک طبع (خلق و خوی) شاد و نیز نگرش مثبت نسبت به زندگی ترسیم شده است. براساس این دیدگاه لایبرمن (۲۰۰۰)^۲ اینگونه نوشته است که این نگرش شاید در مقطعی از زندگی شکل بگیرد حتی قبل از سن ۱۸ سالگی، یک فرد به سمت سطح ثابت و معینی از رضایت متمایل می‌شود و در تمام طول زندگی خود براساس دامنه نسبتاً وسیعی از شرایط محیطی این گرایش و تمایل را حفظ می‌کند (Veenhoven, 2006).

همچنین برای دسته‌بندی شادی از دو معیار ذهنی و عینی نیز استفاده شده است، شادی ذهنی براساس دیدگاه پاسخ دهندگان اندازه‌گیری می‌شود و شادی عینی که باید بر منعکس‌کننده ویژگی‌های آزمودنی باشد تا اطمینان حاصل شود که روش اندازه‌گیری ذهنی، معتبر و قابل اعتماد است (Hee-Jin & Jeung-Im, 2021).

پاردوچی^۳ (۱۹۹۵) نظریه خود در مورد شادی را در درجه نخست در درون محدوده مقایسه‌های درون‌شخصی مطرح می‌کند. با این حال منابع اطلاعات توزیعی می‌تواند در مقایسه با تجارب درون‌شخصی یک فرد متغیرتر باشد. یکی از منابع اطلاعات توزیعی که اغلب از آن یاد می‌شود، مقایسه‌های اجتماعی است. ودل^۴ و پاردوچی (۱۹۸۸) به فرضیه‌سازی در مورد این موضوع پرداخته‌اند که چگونه حوادث تجویز شده از سوی دیگران را می‌توان در بافت درون‌شخصی فرد گنجانند و از طریق گسترش و بسط امور موجب احساس شادی بیشتر یا کمتری شود. اگرچه این نوع تعامل میان قضاوت‌های اجتماعی و قضاوت‌های شخصی بسیار جالب توجه و پیچیده می‌باشد اما به نظر می‌رسد که این احتمال وجود داشته باشد که شادی به مقایسات مستقیم صورت گرفته در مورد جایگاه شخصی یک فرد نسبت به دیگران بستگی داشته باشد. براساس پیش‌بینی‌های مقایسه اجتماعی، شادی معمولاً در نتیجه وضع بهتر یک فرد در مقایسه با دیگران به‌ویژه افرادی که خصوصیات مرتبط با مقایسه مشابهی دارند، ناشی می‌شود. وقایع مبتنی بر مقایسه‌های درون‌فردی و نیز مقایسه‌های اجتماعی هر دو در شادی فرد نقش دارد (Parducci, 1995).

از عناصر مهم سرمایه اجتماعی، می‌توان به اقدام جمعی، همکاری، هنجارها و ارزش‌های مشترک، تعامل اجتماعی و نیز اعتماد، اشاره کرد (Moscardo et al., 2017). که مکانیسم خاصی برای تبادل اجتماعی، جبران و همکاری دارد (خندان و همکاران، ۱۴۰۱). بورديو (۱۹۹۷)^۵ به تأثیری علی بین سرمایه اجتماعی، اقتصادی و سرمایه فرهنگی قائل است. به‌عبارت دیگر رضایت از زندگی تابعی از سرمایه‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است و با افزایش و یا کاهش این سه نوع سرمایه میزان رضایت از زندگی نیز کم و زیاد

1. Mc Dowel & Newell

2. Lieberman

3. Parducci

4. Wedell

5. Bourdieu

می‌شود. همچنین در این بررسی چنین فرض شده است که این سه سرمایه (اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی) بر عضویت در سازمان‌ها و جامعه‌پذیری نیز مؤثرند (Anheier, 2004: 91).

از دید پاتنام (۱۹۹۹)^۱ ارتباط قوی بین سرمایه اجتماعی، اعتماد اجتماعی با رضایت از زندگی وجود دارد بدین معنی که این سه متغیر رضایت از زندگی را تحت تاثیر قرار می‌دهد. سرمایه اجتماعی به دو طریق بر رضایت از زندگی تاثیر می‌گذارد. یعنی یک تاثیر مستقیم بر رضایت از زندگی و دیگری به صورت غیرمستقیم از طریق متغیر حس جمعی است که موجب افزایش رضایت از زندگی افراد می‌شود. بدین معنی که اجتماع و سرمایه اجتماعی رابطه‌ای متقابل با هم دارند. و در عین حال این دو متغیر بر رضایت از زندگی تاثیر یک جانبه گذارند. متغیر اجتماع بر دو متغیر مراقبت و کمک کردن تاثیر می‌گذارد و متغیر سرمایه اجتماعی بر سه متغیر عضویت در سازمان‌ها، اعتماد و جامعه‌پذیری تاثیر می‌گذارد (Anheier, 2004: 87). در واقع، سرمایه اجتماعی به جو اجتماعی حمایتی اشاره دارد. مکان‌هایی که افراد به دنبال یکدیگر می‌گردند و به‌طور مثبت با حس تعلق ارتباط دارند (Cockerham, 2015: 181) به نقل از: البرزی و همکاران، (۱۴۰۱).

از دید ترنر^۲ (۲۰۰۳) در جوامعی که بنا به دلایل مختلف روابط و پیوندهای اجتماعی در سطح مطلوبی قرار ندارند و افراد از تعاملات اجتماعی عقلایی اجتناب می‌کنند، شکل‌گیری و رشد سرمایه اجتماعی به کندی صورت می‌گیرد. در نتیجه در این‌گونه جوامع پدیده فردگرایی خودخواهانه رشد می‌کند و متعاقب آن همبستگی اجتماعی کاهش می‌یابد. کاهش سطح تعاملات اجتماعی (سرمایه اجتماعی) افراد را دچار انزوای اجتماعی می‌کند. از این‌رو، احساس انزوا و احساس تنهایی در سطح جامعه گسترش می‌یابد. تقویت چنین وضعیتی، حالات روانی منفی را در افراد جامعه ایجاد می‌کند و سلامت روانی آنان را کاهش می‌دهد. ترنر که سنت نئودورکیمی را دنبال می‌کند، بر این باور است که فردگرایی فایده‌گرایانه و فردگرایی اقتصادی نه تنها باعث شادابی و خوشحالی بلکه بر عکس آن، باعث کاهش انسجام اجتماعی می‌شود. در حالی که انسجام اجتماعی، افراد را در مقابل دوره‌های حاد افسردگی و استرس حمایت می‌کند، کاهش آن افراد را در برابر حالات روانی منفی آسیب‌پذیر می‌کند. براین اساس می‌توان تصور کرد که سرمایه اجتماعی و سرمایه‌گذاری اجتماعی (اشتغال و رفاقت) می‌توانند به‌عنوان سپر و محافظی در برابر استرس، افسردگی، تصادف، پیری و بیماری‌های مختلف عمل کنند. ترنر مطرح می‌کند که اگر افراد به‌طور اجتماعی به "روابط اجتماعی نخستین" از قبیل خانواده و گروه‌های محلی پیوند خورده باشند، بالاجبار تسلیم نیروهای استرس‌زا و افسرده‌کننده نخواهند شد. همچنین وی مطرح می‌کند که سرمایه اجتماعی بالا، وسیله‌ای است که از طریق آن افراد در مقابل بیماری‌های روانی محافظت می‌شوند، آن هم به این دلیل که سرمایه‌گذاری‌های اجتماعی، یک محیط اجتماعی حمایت‌کننده برای‌شان فراهم می‌کند (Turner, 2003: 4).

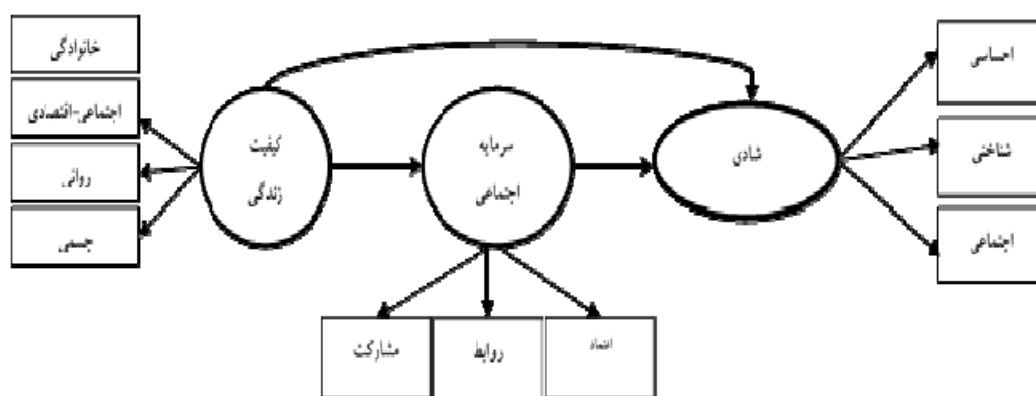
در حالی که در برخی نگرش‌ها کیفیت زندگی به‌عنوان یک مجموعه‌ای از فاکتورها از قبیل سلامت، محیط کالبدی، منابع طبیعی، توسعه فردی و ایمنی تعریف می‌شود، در سوی دیگر، محققانی بعد اقتصادی را به‌عنوان یکی از ستون‌های سه‌گانه کیفیت زندگی مطرح می‌کنند (باقریان و همکاران، ۱۴۰۲). نظریه کیفیت زندگی بر میزان و چگونگی تاثیر عوامل عینی و بهبود شرایط مادی بر سطح شادی شهروندان پرداخته‌اند؛ پول مردم را شاد می‌سازد، مشروط بر آنکه خیلی فقیر باشند و یا در کشورهای خیلی فقیر زندگی کنند. همچنین

1. Putnam

2. Turner

داشتن خانه، شغل، همسر و سلامتی منابع دیگر شادی‌اند. اینگلههارت (۱۹۸۶)^۱ در این رابطه، تغییر در شرایط حیات عینی انسان‌ها را به دو بخش کوتاه‌مدت و بلندمدت تقسیم و بیان کرده است که تغییر وضعیت عینی در کوتاه‌مدت ممکن است احساس آبی رضایت یا نارضایتی به دنبال داشته باشد، اما در بلندمدت با بالا رفتن سطح امنیت اقتصادی و جانی افراد، به مرور اهداف فرامادی جای اهداف مادی را می‌گیرند؛ و در این شرایط، سطح بالای درآمد نقش خود را در بالا بردن سطح شادمانی افراد از دست می‌دهد (خانی و علی سلیمانی، ۱۴۰۲).

فرانسیس (۱۹۹۸)^۲ در تئوری ادراکی خود برای کیفیت زندگی، چهار عامل اصلی خانواده، وضعیت اجتماعی-اقتصادی، وضعیت روحی و روانی و وضعیت جسمانی را مؤثر می‌داند. این چهار متغیر اصلی می‌توانند مستقلاً یا توأم با یکدیگر بر روی کیفیت زندگی تأثیرگذار باشند. البته درک فرد از کیفیت زندگی نیز می‌تواند بر توانایی وی در محیط کاری و شغلی‌اش تأثیرگذار باشد و موجب نقصان شرایط اجتماعی و اقتصادی وی گردد. برخورداری از کیفیت زندگی ضعیف می‌تواند موجب به‌کارگیری مکانیسم‌های مقابله و سازگاری نامؤثر در افراد شده و متعاقباً موجب افزایش تنش در آنان گردد و افزایش تنش، خود در ارتباط مستقیم با عوامل فیزیکی و جسمی بوده و می‌تواند شدت بیماری را در فرد افزایش دهد. لذا مشاهده می‌شود که کیفیت زندگی یک مفهوم و ساختار چندبعدی و پیچیده می‌باشد که بایستی از جنبه‌های مختلفی ارزیابی شود (آقامولایی، ۱۳۸۴: ۷۳). این رویکرد می‌کوشد ابعاد کیفیت زندگی را آنقدر تنوع و توسعه بخشد که قلمرو هرچه بیشتری از مفهوم کیفیت زندگی را تحت پوشش قرار داده و جنبه‌های هرچه بیشتری از این ساختار گسترده و پیچاپیچ را مورد واکاوی قرار دهد. به این ترتیب، دو مؤلفه نخست- وضعیت خانوادگی و نیز وضعیت اجتماعی و اقتصادی- بخش اجتماعی و اقتصادی و مسائل مرتبط با شبکه‌های اجتماعی و روابط اجتماعی فرد را دربرمی‌گیرد. مؤلفه سوم به بررسی دنیای درونی و ذهنی فرد پرداخته و حیطه روان‌شناختی فرد را مورد کنکاش قرار می‌دهد. و سرانجام مؤلفه چهارم به مسئله سلامت فیزیکی فرد می‌پردازد. به این ترتیب رویکرد مذکور، مباحثی از علوم اجتماعی و اقتصادی، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، روان‌شناسی اجتماعی و علوم بهداشتی و پزشکی را در کنارهم قرار می‌دهد و مفهوم کیفیت زندگی را براساس آنها می‌سنجد.

شکل ۱- مدل نظری پژوهش

1. Inglehart

2. Francis

با توجه به مطالب ذکر شده در پیشینه تحقیق و مبانی نظری، مدل پژوهش در شکل (۱) نشان داده شده است. همچنین با توجه به چارچوب نظری و مدل تحقیق فرضیه‌های تحقیق به شرح زیر هستند:

- ۱- بین کیفیت زندگی و شادی رابطه وجود دارد.
- ۲- بین سرمایه اجتماعی و شادی رابطه وجود دارد.
- ۳- بین کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی رابطه وجود دارد.
- ۴- میانگین شادی براساس متغیرهای زمینه‌ای (سن، جنس، وضعیت تأهل و میزان تحصیلات) متفاوت می‌باشد.
- ۵- کیفیت زندگی از طریق متغیر میانجی سرمایه اجتماعی بر شادی اثر می‌گذارد.

روش و داده‌های پژوهش

روش تحقیق به صورت پیمایش، از لحاظ ماهیت کاربردی و از نظر وسعت پهنانگر می‌باشد. واحد تحلیل فرد، سطح تحلیل خرد و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS²⁶ و Amos²³ انجام گرفته است. منطقه مورد مطالعه، شهر قزوین و جامعه آماری افراد ۱۵ تا ۲۹ ساله که براساس نمونه‌گیری تصادفی با حجم نمونه ۲۵۰ نفر جمع‌آوری گردیده است. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه که برای متغیر شادی از پرسشنامه استاندارد آکسفورد و برای متغیرهای سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی پرسشنامه محقق ساخته بوده که پس از تعیین شاخص‌های لازم، گویه‌هایی طراحی و اعتبار صوری و پایایی آن تأیید و در اختیار پاسخگویان قرار گرفت. تعاریف هر کدام از متغیرهای پژوهش به شرح زیر بوده است:

(۱) شادی: برطبق دیکشنری وبستر، شادی «حالتی از بهزیستی و رضایت و تجربه مطلوب و رضایت بخش است»، همچنین بهزیستی ذهنی است که رضایت از زندگی و احساسات مثبت را در برمی‌گیرد (Chou & Wang, 2016:2). آزمون شادکامی آکسفورد^۱ آرگایل و لو^۲ (۱۹۸۹) تهیه شده است. چون آزمون افسردگی بک^۳ (ای.کشو، ۱۴۰۴) یکی از موفق‌ترین مقیاس‌های افسردگی بوده است. تقسیم‌بندی این متغیر از مطالعه مهدی‌زاده و همکاران (۱۳۹۳) اخذ شده و دارای این ابعاد است: الف) بعد احساسی با مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی مانند احساس خوشحالی، احساس امیدواری به آینده، احساس کنترل بر تمام جنبه‌های زندگی، احساس خوش بینی و مثبت‌نگری و... (سنجش با پنج گویه و آلفای ۰/۷۵). ب) بعد شناختی با مؤلفه‌هایی چون: رضایت از زندگی، رضایت از بخش‌های متعدد زندگی و... (سنجش با چهار گویه و آلفای ۰/۶۸). ج) بعد اجتماعی با مؤلفه‌هایی از قبیل علاقه داشتن به انسان‌های دیگر و دوست داشتن آنها، تاثیر خوب و مثبت بر وقایع، شوخ‌طبعی و... (سنجش با چهار گویه و آلفای ۰/۷۲).

(۲) سرمایه اجتماعی: پاتنام سرمایه اجتماعی را مجموعه‌ای از مفاهیم چون اعتماد، هنجارها و شبکه‌ها می‌داند که موجب ایجاد ارتباط و مشارکت بهینه یک اجتماع می‌شود و در نهایت منافع متقابل آنان را تأمین خواهد کرد (پاتنام، ۱۳۸۰: ۲۸۵). مؤلفه‌های این شاخص

1. Oxford-happiness-questionnaire (OHI)

2. Argayl & Lu

3. Beck depression-inventory (BDI)

عبارتند از: الف) بعد ارتباط: شامل مجموعه روابطی که در بین اعضای یک گروه وجود دارد و افراد در جهت رسیدن به منافع فردی (به‌عنوان یک کالای خصوصی) و منافع جمعی (به‌عنوان یک کالای عمومی) از آن استفاده می‌کنند. که شامل ارتباطات فرد با همسایه‌ها و محله‌ای‌ها می‌باشد (سنجش با چهار گویه و آلفای ۰/۷۸). ب) بعد اعتماد: به معنای، ابراز اطمینان نسبت به اشخاص یا نظامی مجرد «انتزاعی» است. در واقع اعتماد به معنی اطمینان رایج، به صداقت، درستی و عدالت یک شخص، گروه و یا کلیت جامعه می‌باشد (صفدری، ۱۳۷۴: ۷۷). و دارای سه بعد تعمیم‌یافته، رسمی (غیرشخصی) و غیررسمی (شخصی) می‌باشد که در این پژوهش فقط بعد غیررسمی آن مورد سنجش قرار گرفته است (سنجش با چهار گویه و آلفای ۰/۷۶). ج) بعد مشارکت: را نوعی کنش هدفمند در فرآیند تعاملی بین کنشگر و محیط اجتماعی او در جهت نیل به اهداف معین و از پیش تعیین شده تعریف نموده‌اند. فرآیندی که افراد جامعه به صورت آگاهانه، داوطلبانه و جمعی با در نظر داشتن اهداف معین، که منجر به سهیم شدن آنها در منابع اجتماعی می‌شود، در آن شرکت می‌کنند (غفاری، ۱۳۸۴: ۴۲). مشارکت اجتماعی از طریق شرکت در مهمانی‌ها و جلسات فامیلی، وساطت بین خانواده‌ها، همکاری با افراد محل، مشارکت در مشکلات محل و کمک و رابطه با همسایه‌ها و هم محلی‌ها، سنجیده شده است (سنجش با چهار گویه و آلفای ۰/۸۰).

۳) کیفیت زندگی: سازمان بهداشت جهانی (WHO) کیفیت زندگی را به مفهوم درک و برداشت فرد از موقعیت خود در زندگی با توجه به شرایط فرهنگی و نظام ارزشی اجتماعی که فرد در آن زندگی می‌کند، معنا می‌کند و این درک در ارتباط با اهداف اصلی، ادراکات و برداشت‌های فرد از حیات، مفهوم می‌یابد (شهاب‌جهانلو و همکاران، ۱۳۸۶: ۲۶۲). این شاخص در چهار مؤلفه اندازه‌گیری شده است: الف) بعد خانوادگی: منظور از وضعیت رابطه فرد با خانواده‌اش می‌باشد. در این بعد به مسائلی نظیر روابط عاطفی فرد با خانواده‌اش، وضعیت سلامت خانواده فرد و ... توجه گردید (سنجش با چهار گویه و آلفای ۰/۷۳). ب) بعد اجتماعی-اقتصادی: وضعیت کلی فرد از نظر میزان تحقق شاخص‌های اجتماعی اقتصادی اساسی فرد در زندگی‌اش می‌باشد (سنجش با چهار گویه و آلفای ۰/۶۹). ج) بعد روانی: وضعیت و حال و هوای روحی-روانی فرد و دنیای درون افراد و میزان تحقق شرایط سلامت روحی روانی او می‌باشد (سنجش چهار گویه و آلفای ۰/۷۲). د) بعد جسمانی: وضعیت کلی سلامت فیزیکی و جسمی افراد را مورد بررسی قرار می‌دهد (سنجش چهار گویه و آلفای ۰/۷۴).

یافته‌ها

آمار توصیفی: از کل نمونه (۵۳/۲) درصد مرد و (۴۶/۸) درصد زنان؛ برحسب گروه سنی؛ میانگین گروه سنی (۲۴/۳۹) درصد؛ برحسب وضعیت تأهل؛ (۶۲/۰) درصد افراد مجرد، (۳۸/۰) درصد افراد متأهل؛ برحسب تحصیلات؛ (۴۸/۸) درصد بیشترین فراوانی متعلق به سطح تحصیلات فوق دیپلم و لیسانس و (۱۲/۴) درصد کمترین فراوانی زیردیپلم؛ و بقیه پاسخگویان به ترتیب (۲۵/۲) درصد فوق لیسانس و بالاتر، (۱۳/۶) درصد سطح دیپلم بوده‌اند.

جدول ۱- میانگین نمرات متغیرهای فاصله‌ای پژوهش (شادی، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی)^۱

کیفیت زندگی				سرمایه اجتماعی				شادی					
خانوادگی	اجتماعی	روانی	جسمانی	نمره کل	اعتماد	روابط	مشارکت	نمره کل	احساسی	شناختی	اجتماعی	نمره کل	متغیر
۳/۲۸	۳/۷۸	۳/۸۲	۳/۸۶	۳/۶۹	۳/۷۲	۴/۰۰	۳/۶۷	۳/۸۰	۳/۳۱	۲/۹۵	۳/۸۱	۳/۲۶	میانگین

جدول (۱) بیانگر نمره میانگین شادی با (۳/۳۶)، که نمره‌ای در حد متوسط و به ترتیب میانگین بالاترین به کمترین نمره از بین ابعاد: اجتماعی، احساسی و شناختی می‌باشد. نمره میانگین سرمایه اجتماعی با (۳/۸۰)، که نمره‌ای بالاتر از متوسط و از بین ابعاد و یا مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی به ترتیب نمره بالاترین به کمترین نمره: بعد روابط، اعتماد و مشارکت بوده است. نمره میانگین کیفیت زندگی با (۳/۶۹)، که نمره‌ای بالاتر از حد متوسط و به ترتیب میانگین بالاترین به کمترین ابعاد: بعد جسمانی، روانی، اجتماعی و خانوادگی بوده است.

یکی از فرضیات پژوهش حاضر، رابطه بین سرمایه اجتماعی و میزان شادی است. برای آزمون این فرضیه از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۲ گزارش شده است. براساس نتایج بدست آمده، بین متغیر سرمایه اجتماعی و میزان شادی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد ($r = 0/001 = \text{سطح معنی داری}$ ، $r = 0/415$) و فرضیه اول تایید می‌گردد. یعنی هرچه افراد سرمایه اجتماعی بالاتری داشته باشند، شادی آنان بیشتر خواهد بود و بالعکس.

جدول ۲- آزمون همبستگی پیرسون بین متغیرهای فاصله‌ای پژوهش

کیفیت زندگی	سرمایه اجتماعی	کیفیت زندگی	سرمایه اجتماعی	شادی	کیفیت زندگی
۰/۳۲۳**	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۵۶۷**	سرمایه اجتماعی	شادی	ضریب همبستگی پیرسون
۰/۰۰۱	سطح معنی داری (دوطرفه)	۰/۰۰۱	سطح معنی داری (دوطرفه)	۰/۰۰۱	سطح معنی داری (دوطرفه)

فرضیه دیگر پژوهش بیان کننده رابطه بین کیفیت زندگی و میزان شادی است. برای آزمون این فرضیه از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است که نتایج آن در جدول (۲) گزارش شده است. ($r = 0/001 = \text{سطح معنی داری}$ ، $r = 0/567$). با توجه به نتایج بدست آمده، این فرضیه نیز تایید می‌گردد. به عبارت دیگر، هرچه افراد کیفیت زندگی بالاتری داشته باشند، شادی آنان بیشتر خواهد بود و بالعکس.

فرضیه سوم پژوهش رابطه بین کیفیت زندگی و میزان سرمایه اجتماعی است. برای آزمون این فرضیه از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. براساس اطلاعات جدول (۲)، بین متغیر کیفیت زندگی و میزان سرمایه اجتماعی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد ($r = 0/001 = \text{سطح معنی داری}$ ، $r = 0/323$). برپایه نتایج فوق، فرضیه سوم تایید می‌گردد. یعنی هرچه افراد کیفیت زندگی بالاتری داشته باشند، سرمایه اجتماعی آنان بیشتر خواهد بود و بالعکس.

^۱ . طیف نمرات بین ۱-۶ بوده است

در ادامه، فرضیات پژوهش در زمینه تفاوت میزان شادی برحسب متغیرهای زمینه‌ای، از جمله سن، جنس، وضعیت تأهل و سطح تحصیلات مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن در جدول ۳ منعکس گردیده است.

جدول ۳- نتایج آزمون تحلیل واریانس و T-test در زمینه تفاوت میزان شادی برحسب متغیرهای جنسیت، وضع تأهل و سن

سطح معنی‌داری	F مقدار	جمع میانگین	درجه آزادی	جمع مجزورات			
۰/۹۴۸	۰/۱۲۱	۰/۰۷۹	۳	۰/۲۲۶	درون گروهی	گروه‌های تحصیلی	
-	-	۰/۶۵۳	۲۴۶	۱۶۰/۷۱۷	برون گروهی		
-	-	-	۲۴۹	۱۶۰/۹۵۳	جمع کل		
آزمون t برای برابری میانگین‌ها				آزمون لوین برای برابری واریانس‌ها			جنس
تفاوت میانگین	سطح معنی‌داری (دوطرفه)	درجه آزادی	T	سطح معنی‌داری	F مقدار		
-۰/۰۸۲۳۱	۰/۷۳۳	۲۴۸	-۰/۷۸۵	۰/۱۶۱	۱/۹۷۸	فرض برابری واریانس	
-۰/۰۸۲۳۱	۰/۴۴۱	۱۸۸/۷۰۳	-۰/۷۷۳	-	-	فرض نابرابری واریانس	
آزمون t برای برابری میانگین‌ها				آزمون لوین برای برابری واریانس‌ها			وضعیت تأهل
تفاوت میانگین	سطح معنی‌داری (دوطرفه)	درجه آزادی	T	سطح معنی‌داری	F مقدار		
۰/۰۱۹۱۶	۰/۸۵۱	۲۴۸	-۰/۱۸۸	۰/۳۷۷	۰/۷۸۳	فرض برابری واریانس	
-۰/۰۱۹۱۶	۰/۸۵۱	۲۴۷/۴۶۱	-۰/۱۸۹	-	-	فرض نابرابری واریانس	
				شادی	سن		
				۰/۰۰۳			
				۰/۹۶۸			

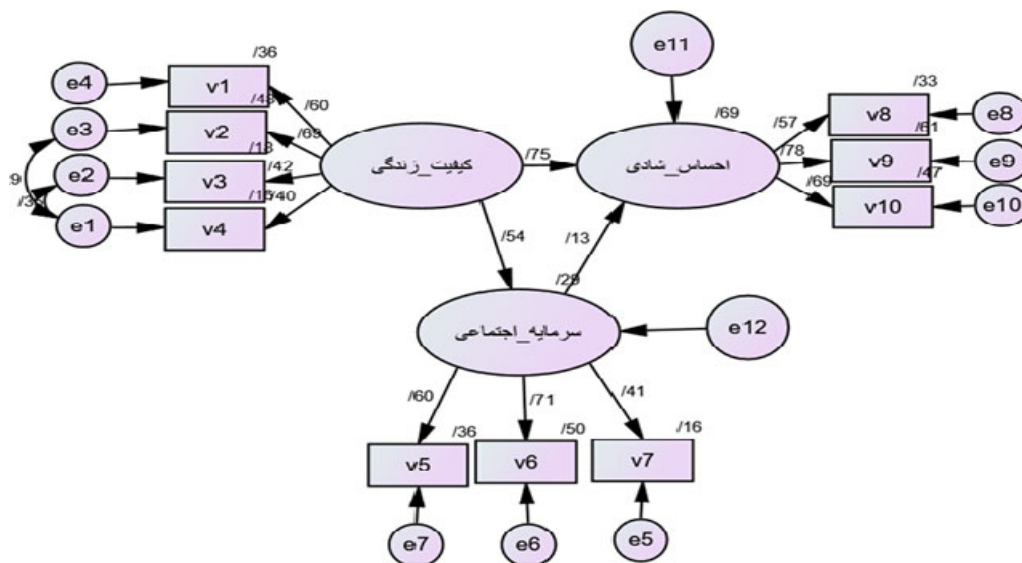
به منظور آزمون تفاوت میانگین شادی برحسب گروه‌های تحصیلی از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (جدول ۳) استفاده گردید؛ باتوجه به (سطح معنی‌داری) و نمره میانگین گروه‌های تحصیلی، تفاوت معنی‌داری بین آن‌ها مشاهده نگردید (زیردیپلم = ۳/۳۹، دیپلم = ۳/۳۱، فوق‌دیپلم و لیسانس = ۳/۴۵، فوق‌لیسانس و بالاتر = ۳/۴۰).

براساس جدول آزمون تی دونمونه‌ای مستقل (جدول ۳) با توجه به (سطح معنی‌داری) می‌توان نتیجه گرفت واریانس درون گروهی و بین گروهی، میانگین شادی برحسب جنسیت تفاوت معنی‌داری وجود ندارد و حتی در نمره میانگین (زن = ۳/۳۷ و مردان = ۳/۳۵) نیز تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

براساس جدول آزمون تی دونمونه‌ای مستقل (جدول ۳) با توجه به (سطح معنی‌داری) می‌توان نتیجه گرفت واریانس درون گروهی و بین گروهی میانگین شادی برحسب وضعیت تأهل تفاوت معنی‌داری وجود ندارد و حتی در نمره میانگین (مجردها = ۳/۳۳

و متاهلین = ۳/۴۱) نیز تفاوت معنی داری مشاهده نمی‌گردد. همچنین، براساس جدول (۳)، بین متغیر میزان شادی و سن رابطه مثبت و معنی داری وجود ندارد ($r=0/968$ = سطح معنی داری، $r=0/003$) و این فرضیه رد می‌گردد.

یکی از فرضیات تحقیق بیانگر این بود که میزان کیفیت زندگی به طور غیرمستقیم از طریق متغیر میانجی میزان سرمایه اجتماعی بر میزان شادی تأثیر دارد. به منظور بررسی فرضیه فوق و آزمودن مدل مورد نظر پژوهش، از روش الگویابی مدل معادله ساختاری و آزمون بوت استراپ^۱ با نمونه ۵۰۰ تایی استفاده شده است. ابتدا به ارائه شاخص‌های برازندگی مدل که در جدول (۴) و (۵) پرداخته شده است، که حاکی از تایید مدل و تایید شاخص‌های برازندگی است. در بررسی اثر مستقیم بین دو متغیر کیفیت زندگی و احساس شادی، $\beta=0/75$ و اثر غیرمستقیم یعنی متغیر میانجی سرمایه اجتماعی $\beta=0/15$ بوده است. در واقع وجود متغیر میانجی سرمایه اجتماعی اگرچه اثر مثبت و معنادار ولی نسبت به اثر مستقیم، کمتر بوده است.

شکل ۲- مدل ساختاری پژوهش (ضرایب استاندارد)

جدول ۴- معیارها و تفسیر برازش مدل معادله ساختاری

نام شاخص	کای اسکور پهنه شده (χ^2/df)	شاخص نیکوترین برازش (GFI)	ریشه میانگین مربعات باقی مانده (RMR)	شاخص تناسب (CFI)	شاخص تناسب غیرهنجار (TLI)	شاخص تناسب هنجار (NFI)	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)	شاخص برازش مقتصد (PCFI)
مقدار قابل قبول	$2 \leq \chi^2/df \leq 3$	$0/80 \leq GFI \leq 0/95$	$0/05 \leq RMR \leq 0/1$	$0/95 \leq CFI \leq 0/99$	$0/80 \leq TLI \leq 0/95$	$0/90 \leq NFI \leq 0/95$	$0/05 \leq RMSEA \leq 0/08$	$0/50 \leq PCFI \leq 0/60$
مقدار به دست آمده	۲/۵۴	۰/۹۴	۰/۰۵	۰/۹۶	۰/۸۷	۰/۸۸	۰/۰۸	۰/۶۰

^۱ Bootstrap

جدول ۵- ضرایب رگرسیونی مدل معادله ساختاری

سطح معنی داری	مقدار بحرانی	خطای استاندارد	مقدار تخمین یافته		
۰/۰۰۲	۳/۰۷۰	۰/۱۵۸	۰/۴۸۴	سرمایه اجتماعی	<---
۰/۰۰۰	۳/۶۴۰	۰/۲۸۵	۱/۰۳۷	احساس شادی	<---
۰/۰۰۳	۲/۶۷۰	۰/۱۸۹	۰/۴۸۰	احساس شادی	<---

همچنین با اجرای آزمون بوت استراپ، جهت مشاهده اثر غیرمستقیم و سطح معنی داری متغیر میانجی، همان گونه که در خروجی جدول (۶) ملاحظه می شود، حدود چنانچه حد بالا و پایین این آزمون هر دو مثبت یا هر دو منفی باشد و صفر مابین این دو حد قرار نگیرد، در آن صورت مسیر علی غیرمستقیم معنادار خواهد بود که در این مدل سرمایه اجتماعی برابر با ۰/۰۰۰ می باشد که از لحاظ آماری در سطح $P < ۰/۰۰۵$ معنی دار و حاکی از تأیید این اثر می باشد.

جدول ۶- ضرایب رگرسیونی آزمون بوت استراپ

سطح معنی داری	بالا	پایین	مقدار تخمینی		
۰/۰۰۰	۰/۹۲۸	۰/۲۶۴	۰/۴۸۴	سرمایه اجتماعی	کیفیت زندگی
۰/۰۰۰	۱/۷۳۵	۰/۶۵۴	۱/۰۳۷	احساس شادی	کیفیت زندگی
۰/۰۰۳	۱/۰۱۴	۰/۲۳۴	۰/۲۰۲	احساس شادی	سرمایه اجتماعی

بحث و نتیجه گیری

با مطرح شدن روزافزون اهمیت شادی در امر سلامتی روان و خوشبختی و همچنین تأثیر آن در تقویت قوای روانی انسان، برای مقابله با پیچیدگی ها و مشکلات دنیای امروز، توجه و نظر محققان، اندیشمندان و حتی عوام مردم نسبت به آن تغییر نموده است (Easterlin, 2003b: 116). همچنین وجود سرمایه اجتماعی یا به عبارتی میزان همدلی و فاق افرادی که در یک محله، منطقه شهر، کشور و حتی فراسوی مرزهای ملی با یکدیگر ارتباط دارند و از قبل آن، منافع بسیاری کسب می نمایند. که یکی از این دستاوردها شادی می باشد. چنانچه هدف اصلی پژوهش حاضر نیز، تأثیر کیفیت زندگی بر شادی با متغیر میانجی سرمایه اجتماعی در بین جوانان ۱۵-۲۹ ساله شهر قزوین بود. لذا با توجه به پیشینه پژوهش ها و مباحث و نظریه هایی مطرح شده، فرضیه های مورد نظر استخراج و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در بررسی فرضیه رابطه بین متغیر میزان کیفیت زندگی و میزان شادی که رابطه مثبت و معنادار گردید با نتایج: اهمیت عوامل اقتصادی، عوامل خانوادگی در ایجاد احساس شادی در پژوهش قاسم زاده و همکاران (۱۴۰۲)؛ رابطه مثبت و معنادار کیفیت زندگی با شادمانی اجتماعی در پژوهش جعفرزاده و همکاران (۱۴۰۳)، حسینی امین و همکاران (۱۳۹۵)، مورگاش و همکاران (۲۰۲۲)؛ نقش امید به زندگی و کیفیت زندگی قادر به پیش بینی شادکامی معلمان تهران در پژوهش درویش (۱۳۹۱)؛ تأثیر مثبت متغیرهای اقتصادی، درآمد خانوار بر شادی زنان در پژوهش عزیز و همکاران (۱۳۹۸)؛ ارتباط حمایت اجتماعی با شادی در پژوهش لو و همکاران (۱۹۹۷) همخوانی دارد.

در بررسی فرضیه رابطه بین دو متغیر میزان سرمایه اجتماعی و میزان شادی که رابطه مثبت و معنادار گردید با نتایج: وجود رابطه مثبت و معنادار سرمایه اجتماعی و شادی در پژوهش حسن زاده موروی و همکاران (۱۴۰۲)؛ اهمیت شاخص سرمایه اجتماعی در ایجاد احساس شادی در پژوهش قاسم زاده و همکاران (۱۴۰۲)؛ رابطه معنادار و مثبتی انسجام اجتماعی، اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی، به عنوان متغیرهای بررسی شده در ارتباط با سرمایه اجتماعی، با شادی در پژوهش عزیزی و همکاران (۱۳۹۸)؛ تأثیر سرمایه اجتماعی و شادی در تایوان در پژوهش چانگ (۲۰۰۹)؛ تأثیر سرمایه اجتماعی بر سلامت روانی در پژوهش هارفام و همکارانش (۲۰۰۶)؛ همخوانی دارد.

در بررسی رابطه دو متغیر سن و میزان شادی که رابطه معناداری به دست نیامد با نتایج: اثر سن بر شادی در دوره‌های مختلف زندگی در پژوهش استرلین (۲۰۰۳)؛ افراد مسن‌تر (هم زن و هم مرد) شادتر از دیگر افراد در پژوهش ماروزک و کولارز (۱۹۹۸) همخوانی ندارد، اگرچه باید این نکته را افزود که این پژوهش در بین گروه‌های سنی جوان بررسی شده است. و برای پژوهش‌گران بعد می‌تواند تا بازه سنی با این موضوع را گسترده‌تر نموده تا نتایج دقیق‌تری و یا مطابق با نتایج پژوهش‌های مذکور به دست آورند.

در بررسی تفاوت میانگین میزان شادی برحسب جنسیت که تفاوت میانگینی به دست نیامد با نتایج: میزان بیشتر شادی دانشجویان پسر از دختر در پژوهش کامتان و همکاران (۲۰۱۹)؛ شادبودن زنان و مردان در گروه‌های سنی متفاوت در پژوهش استرلین (۲۰۰۳)؛ رابطه جنس و احساس شادی در حالت متغیر تعدیلگر در پژوهش ماروزک و کولارز (۱۹۹۸)؛ شادکامی اندکی بیشتر زنان از مردان در پژوهش هارتوگو اوستریک (۱۹۹۸) و آرگایل و لو (۱۹۹۰) همخوانی ندارد.

در بررسی متغیر میزان تحصیلات و میزان شادی که رابطه‌ای به دست نیامد با نتایج: کیفیت زندگی با شادمانی اجتماعی، و تحصیلات در پژوهش حسینی امین و همکاران (۱۳۹۵)؛ و اثر معکوس سطح تحصیلات زنان با شادی در پژوهش عزیزی و همکاران (۱۳۹۸)؛ ثروت و شادی بیشتری در گروه‌های تحصیلی سطح متوسط هارتوگو اوستریک (۱۹۹۸) همخوانی ندارد.

در بررسی متغیر وضعیت تاهل و میزان شادی که تفاوت میانگینی به دست نیامد با نتایج: رابطه وضعیت تاهل و احساس شادی در حالت متغیر تعدیلگر در پژوهش ماروزک و کولارز (۱۹۹۸)؛ نقش تاهل در احساس شادی استرلین (۲۰۰۳) همخوانی ندارد.

در بررسی متغیر میزان کیفیت زندگی و میزان شادی و متغیر میانجی میزان سرمایه اجتماعی که اثر میانجی سرمایه اجتماعی در رابطه بین دو متغیر مذکور وجود داشت. اگرچه در پژوهشی به بررسی این رابطه و اثر سه متغیره نپرداخته است، ولی می‌توان با نتایج پژوهش دانش و همکاران (۱۳۹۴)؛ متغیر شادی بر سلامت روان، اثر مستقیم دارد و در زمینه میزان کیفیت زندگی دارای اثر غیرمستقیم می‌باشد؛ نقش واسطه‌ای سلامت روان، در رابطه بین شادی و رضایت از زندگی پورسردار و همکاران (۱۳۹۱)؛ پژوهش آرگایل و لو (۱۹۹۰) نشان می‌دهد که شادکامی با روابط اجتماعی و حمایت اجتماعی ارتباط دارد، همخوانی دارد.

تشکر و قدردانی

مقاله حاضر برگرفته از طرح پژوهشی با عنوان «نقش کیفیت زندگی در ایجاد شادی و اثر مداخله‌گرانه سرمایه اجتماعی بر آن (مورد مطالعه جوانان ۱۵-۲۹ ساله قزوین)» با حمایت دانشگاه بین‌المللی امام خمینی قزوین انجام شده است و بدین وسیله سپاسگزاری می‌شود.

منابع

- آقامولایی، تیمور. (۱۳۸۴). اصول و کلیات خدمات بهداشتی. تهران: انتشارات اندیشه رفیع.
- ای. کیشو. (۱۴۰۴). پرسشنامه افسردگی یک- فرم بلند (*BDI-II*). بازیابی شده در ۳ بهمن ۱۴۰۴، از: <https://ekeshoo.ir/beck-depression-questionnaire-ii>
- البرزی، صدیقه؛ موحد، مجید؛ مظفری، روح‌اله. (۱۴۰۱). رفتارهای مبتنی بر سلامت با تأکید بر سرمایه اجتماعی و سرمایه فرهنگی در میان جوانان شهر شیراز. تداوم و تغییر اجتماعی، ۱۱(۱)، ۱۱۳-۱۲۹. <https://doi.org/10.22034/jssc.2022.2866>
- باقریان، خدیجه؛ حسینی، سیدهادی؛ سلمانی مقدم، محمد. (۱۴۰۲). تحلیل تفاوت‌های فضایی کیفیت زندگی در بافت‌های شهری نوشهر. تداوم و تغییر اجتماعی، ۱۲(۱)، ۱۲۹-۱۵۰. <https://doi.org/10.22034/jssc.2022.2769>
- پاتنام، رابرت. (۱۳۸۰). دموکراسی و سنت‌های مدنی (ترجمه محمدتقی دلفروز). تهران: انتشارات سلام.
- پورسردار فیض‌اله، عباس؛ عباسپور، ذبیح‌اله؛ عبدی زرین، سهراب؛ سنگری، علی‌اکبر. (۱۳۹۱). تأثیر تاب‌آوری بر سلامت روانی و رضایت از زندگی: یک الگوی روان‌شناختی از بهزیستی. مجله یافته، ۱۴(۱)، ۸۱-۸۹. <http://yafte.lums.ac.ir/article-1-712-fa.html>
- جعفرزاده ورزی، محمد؛ مهدیزاده اشرفی، علی؛ جهانگیرفرد، محمد. (۱۴۰۳). ارائه ابعاد روانشناختی مدل شادی سازمانی در وزارت امور اقتصادی و دارایی. روانشناسی و روانپزشکی شناخت، ۱۱(۱)، ۱۶۸-۱۸۱. <https://doi.org/10.32598/shenakht.11.1.168>
- حسن‌زاده مورئی، بتول؛ نوابخش، مهرداد؛ ادهمی، عبدالرضا. (۱۴۰۲). نقش سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی بر شادمانی و جلوگیری از فروپاشی خانواده. خانواده‌درمانی کاربردی، ۴(۴)، ۴۸۹-۵۰۴. <https://doi.org/10.22034/aftj.2023.342745.1582>
- حسینی امین، سیده نرگس؛ سیدمیرزایی، سیدمحمد؛ ادیسی، افسانه. (۱۳۹۵). مطالعه کیفیت زندگی و عوامل مؤثر بر آن (مورد مطالعه: شهروندان تهرانی). برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، ۷(۲۷)، ۳۳-۴۷. <https://doi.org/10.22054/qjds.2016.5939>
- خانی، مهتاب؛ علی سلیمانی خشاب، عباس. (۱۴۰۲). واکاوی اهمیت موضوع شادی و نشاط و چالش‌های پیش‌روی ایفای نقش رسانه ملی در شادی‌آفرینی مطلوب. نخبگان علوم و مهندسی، ۴۱(۴۱)، ۲۳-۳۳. <https://elitesjournal.com/fa/page.php?rid=711>
- خندان، نسترن؛ تبریزی، نازنین؛ زال، محمدحسن. (۱۴۰۱). گردشگری و خلق شهر شاد (مورد مطالعه: شهرهای چالوس و نوشهر). مطالعات اجتماعی گردشگری، ۱۱(۲۱)، ۹۵-۱۱۸. <https://doi.org/10.52547/journalitor.36192.11.21.95>
- دانش، مهسا؛ اسلامی حسن‌آبادی، فرحناز. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر شادی بر سلامت روان و کیفیت زندگی. همایش ملی سوادآموزی و ارتقای سلامت (دوره ۱). <https://sid.ir/paper/826920/fa>
- درویش، عصمت. (۱۳۹۱). میزان سهم اثر کیفیت زندگی و امید به زندگی بر شادکامی معلمان (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی.

شهاب جهانلو، علیرضا؛ غفرانی پور، فضل‌الله؛ کیمیاگر، مسعود؛ وفایی، مریم؛ حیدرنیا، علیرضا؛ سبحانی، سیدعلیرضا؛ جهانی، ژولیت. (۱۳۸۶). ارتباط بین آگاهی، خودکارآمدی و کیفیت زندگی با کنترل قند و چربی خون در بیماران دیابتی مصرف‌کننده دخانیات. *مجله پزشکی هرمزگان*، ۱۱(۴)، ۲۶۶-۲۶۷.

<https://www.magiran.com/p593371>

صفدری، سلمان. (۱۳۷۴). رضایت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه شهید بهشتی.

عزیزی، زهرا؛ میرحسینی، زهرا؛ همایونی، فاطمه‌السادات. (۱۳۹۸). تأثیر سرمایه اجتماعی و عوامل اقتصادی بر شادی زنان (تحلیل اقتصادسنجی درباره زنان شهر تهران). *زن در توسعه و سیاست*، ۱۷(۴)، ۵۵۷-۵۸۰.

<https://doi.org/10.22059/jwdp.2020.284796.1007672>

غفاری، غلامرضا. (۱۳۸۴). سنجش سرمایه اجتماعی. در *مجموعه مقالات نخستین سمپوزیوم سرمایه اجتماعی و رفاه اجتماعی*. تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.

قاسم‌زاده، داود؛ واحدی کوچنق، حسین؛ چیت‌ساز، مهدی. (۱۴۰۲). مطالعه فهم دانشجویان از زمینه‌ها و پیامدهای شادی با رویکرد کیفی. *برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی*، ۱۴(۵۶)، ۷۹-۱۱۳.

<https://doi.org/10.22054/qjsd.2023.66043.2312>

قنبری، منیره؛ حسینی، سیدهدای؛ قدرتی، حسین. (۱۴۰۱). مطالعه نقش متغیرهای فردی و اجتماعی در ایجاد نشاط اجتماعی در شهر بیرجند. *تداوم و تغییر اجتماعی*، ۱۱(۱)، ۱۵۱-۱۷۱.

<https://doi.org/10.22034/jssc.2022.18480.1027>

متولی، مریم‌السادات؛ سپاه‌منصور، مژگان؛ علیزاده‌فرد، سوسن؛ عرفانی، نصرالله. (۱۴۰۲). رابطه شناخت اجتماعی و کیفیت زندگی در زنان مبتلا به مالتیپل اسکلروزیس. *نشریه دانشگاه علوم پزشکی البرز*، ۱۲(۲)، ۱۲۶-۱۳۷.

<https://doi.org/10.61186/aums.12.2.126>

مصباح، ایمان؛ رضایی‌شریف، علی. (۱۴۰۲). تحلیل عاملی تأییدی مقیاس ارزیابی شادی در زنان میانسال. *فصلنامه علمی فرهنگی تربیتی زنان و خانواده*، ۱۸(۶۳)، ۲۶۵-۲۸۶.

<https://doi.org/10.1001.1.26454955.1402.18.63.10.6>

مولوی، حسین؛ قرانی، ملیحه. (۱۳۸۲). بررسی میزان شیوع احساس شوخ‌طبعی و رابطه آن با عوامل جمعیت‌شناختی در افراد عادی شهرستان اصفهان. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، ۵(۱۵)، ۸۹-۹۸.

<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/58218>

مهدیزاده، شراره؛ گنجی، محمد؛ زارع غیاث‌آبادی، فاطمه. (۱۳۹۳). مطالعه رابطه بین شادی و سرمایه اجتماعی در بین جوانان. *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، ۱۳(۲۶)، ۸۵-۱۰۸.

https://fasname.msy.gov.ir/article_48.html

AghaMolaei, T. (2005). *Principles and generalities of health services* (1st ed.). Andisheh Rafi Publications. [In Persian].

Alborzi, S., Movahhed, M., & Mozafari, R. (2022). Healthy behaviors with emphasize on social and cultural capitals among the youth in the city of Shiraz, Iran. *Journal of Social Continuity and Change*, 1(1), 113-129. [In Persian]. <https://doi:10.22034/jssc.2022.2866>

Anheier, H., Stares, S., & Grenier, P. (2004). Social capital and life satisfaction. In *European values at the turn of the millennium* (pp. 81-92). Brill. https://doi.org/10.1163/9789047405900_008

- Argyle, M., & Lu, L. (1990). The happiness of extraverts. *Personality and Individual Differences*, 11(10), 1011-1017. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(90\)90128-E](https://doi.org/10.1016/0191-8869(90)90128-E)
- Azizi, Z., Mir Hosseini, Z., & Homayouni, F. (2019). The impact of social capital and economic factors on women happiness (An econometric analysis of women in Tehran). *Woman in Development & Politics*, 17(4), 557-580. [In Persian]. <https://doi.org/10.22059/jwdp.2020.284796.1007672>
- Bagherian, K., Hosseini, S. H., & Salmani Moghadam, M. (2023). Spatial differences of quality of life in urban tissues of Nowshahr, Iran. *Journal of Social Continuity and Change*, 2(1), 129-150. [In Persian]. <https://doi:10.22034/jsc.2022.2769>
- Bourdieu, P. (1997). The forms of capital. In A. H. Halsey, P. Brown, Lauder, Weus, & A. Stuart (Eds.), *Education, culture, economy, society*. London, UK: Oxford University Press.
- Chang, W.-Ch. (2009). Social capital and subjective happiness in Taiwan. *International Journal of Social Economics*, 36(8), 844-868. <https://doi.org/10.1108/03068290910967118>
- Chou, H. Y., & Wang, S. S. (2016). The effects of happiness type and happiness congruity on game app advertising and environments. *Electronic Commerce Research and Applications*, 20, 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.elerap.2016.09.001>
- Cockerham, W. C. (2015). *Medical sociology on the move: New directions in theory*. Dordrecht, Netherlands: Springer.
- Danesh, M., & Eslami Hassanabadi, F. (2015). Investigating the effect of happiness on mental health and quality of life. In *National Conference on Literacy and Health Promotion, Session 1*. [In Persian]. <https://sid.ir/paper/826920/fa>
- Darvish, E. (2012). *The contribution of quality of life and life expectancy to teachers' happiness* (Master's thesis). Islamic Azad University, Central Tehran Branch. [In Persian].
- Diener, E., & Suh, E. (1997). Measuring quality of life: Economic, social, and subjective indicators. *Social Indicators Research*, 40(1-2), 189-216. <https://doi.org/10.1023/A:1006859511756>
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.2.276>
- Easterlin, R. (2003a). Happiness of women and men in later life: Nature, determinants, and prospects. In M. J. Sirgy, D. Rahtz, & A. C. Samli (Eds.), *Advances in quality-of-life theory and research* (Vol. 20, pp. 17-44). Dordrecht, Netherlands: Springer. https://doi.org/10.1007/978-94-017-0387-1_2
- Easterlin, R. (2003b). Explaining happiness. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 100(19), 11176-11183. <https://doi.org/10.1073/pnas.1633144100>

- E-Keshoo Website (2025) Beck's standard depression questionnaire. Retrieved from: <https://ekeshoo.ir/beck-depression-questionnaire-ii>
- Fordyce, M. W. (1997). Educating for happiness. *Revue Québécoise de Psychologie*, 2(18), 53–66.
- Francis, L. J. (1998). Happiness is a thing called stable extraversion: A further examination of the relationship between the Oxford Happiness Inventory and Eysenck's dimensional model of personality and gender. *Personality and Individual Differences*, 26(1), 5-11. [https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/S0191-8869\(98\)00185-8](https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/S0191-8869(98)00185-8)
- Ghafari, Gh. (2005). Measuring social capital. In *The collection of papers of the first symposium on social capital and social welfare*. University of Welfare and Rehabilitation Sciences. [In Persian].
- Ghanbari, M., Hosseini, S. H., & Ghodrati, H. (2022). Role of individual and social variables in creating social vitality (happiness) in the city of Birjand, Iran. *Journal of Social Continuity and Change*, 1(1), 151–171. [In Persian]. <https://doi:10.22034/jscc.2022.18480.1027>
- Ghasemzadeh, D., Vahedi, H., & Chitsaz, M. (2024). A study of students' understanding of the contexts and consequences of happiness with a qualitative approach. *Journal of Social Development and Welfare Planning*, 14(5), 79–113. [In Persian]. <https://doi.org/10.22054/qjds.2023.66043.2312>
- Harpham, T., De Silva, M. J., & Tuan, T. (2006). Measuring social capital and mental health in Vietnam. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 60(10), 865–871. <https://doi.org/10.1136/jech.2005.044883>
- Hartog, J., & Oosterbeek, H. (1998). Health, wealth and happiness: Why pursue a higher education? *Economics of Education Review*, 17(3), 245–256. [https://doi.org/10.1016/S0272-7757\(97\)00064-2](https://doi.org/10.1016/S0272-7757(97)00064-2)
- Hassanzadeh Moroui, B., Navabakhsh, M., & Adhami, A. (2023). The role of social capital and quality of life on happiness and preventing family breakdown. *Applied Family Therapy*, 4(4), 489–504. [In Persian]. <https://doi.org/10.22034/aftj.2023.342745.1582>
- Hee-Jin, S., & Jeung-Im, K. (2021). Development and validation of the happiness scale for middle-aged women based on existence, relation, and growth theory. *Asian Nursing Research*, 15, 96–104. <https://doi.org/10.1016/j.anr.2020.12.002>
- HoseiniAmin, S., SeyedMirrzaei, S., & Edrisi, A. (2016). A study of the quality of life and factors affecting it (Case study: Citizens of Tehran). *Social Development & Welfare Planning*, 7(27), 33–47. [In Persian]. <https://doi:10.22054/qjds.2016.5939>
- Inglehart, R., & Rabier, J. R. (1986). Aspirations Adapt to Situations—But Why Are the Belgians So Much Happier than the French? A Cross-Cultural Analysis of the Subjective Quality of Life. In F. M. Andrews (Ed.), *Research on the Quality of Life* (pp. 1-56). Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.

- JafarZadeh Varzi, M., Mehdizadeh Ashrafi, A., & Jahangir Fard, M. (2024). Presentation of the psychological dimensions of the organizational happiness model at the Ministry of Economic Affairs and Finance. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*, 11(1), 168–181. [In Persian]. <https://doi.org/10.32598/shenakht.11.1.168>
- Kahneman, D. (2000). Experienced utility and objective happiness: A moment-based approach. In D. Kahneman & A. Tversky (Eds.), *Choices, values, and frames* (pp. 673–692). New York, NY: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511803475>
- Kamthan, Sh., Sharma, S., Bansal, R., Pant, B., Parul, S., Chansoria, Sh., & Shukla, A. (2019). Happiness among second year MBBS students and its correlates using Oxford Happiness Questionnaire. *Journal of Oral Biology and Craniofacial Research*, 9(2), 190–192. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S221242681830112X>
- Khandan, N., Tabrizi, N., & Zal, M. H. (2022). Tourism and the creation of a happy city (Case study: Chalus and Nowshahr cities). *Social Studies of Tourism*, 11(21), 95–118. [In Persian]. <https://doi.org/10.52547/journalitor.36192.11.21.95>
- Khani, M., & Soleimani, Ali, Khashab, A. (2023). Exploring the importance of the issue of happiness and vitality and the challenges facing the role of the national media in creating desired happiness. *Journal of Science and Engineering Elites*, 41, 23–33. [In Persian]. <https://elitesjournal.com/fa/page.php?rid=711>
- Lieberman, M. D. (2000). Intuition: A social cognitive neuroscience approach. *Psychological Bulletin*, 126, 109–137. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.126.1.109>
- Lin, J. D., Lin, P. Y., & Wu, C. L. (2010). Wellbeing perception of institutional caregivers working for people with disabilities: Use of Subjective Happiness Scale and Satisfaction with Life Scale analyses. *Research in Developmental Disabilities*, 31(5), 1083–1090. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2010.03.009>
- Lu, L., Shin, J. B., Lin, Y., & Ju, L. S. (1997). Personal and environmental correlates of happiness. *Personality and Individual Differences*, 23, 453–462. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(97\)80011-6](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(97)80011-6)
- McDowell, I., & Newell, C. (1987). *Measuring health: A guide to rating scales and questionnaires*. Oxford University Press.
- Mehdizadeh, S., Ganji, M., & Zare-Ghias-Abadi, F. (2015). Sociological study on youth happiness status with emphasis on the role of social capital. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 13(26), 85–108. [In Persian]. https://fasname.msy.gov.ir/article_48.html

- Mesbah, I., & Rezaei Sharif, A. (2023). Confirmatory factor analysis of the happiness assessment scale for middle-aged women. *The Women and Families Cultural-Educational*, 18(63), 265-286. [In Persian]. <https://doi.org/10.1001.1.26454955.1402.18.63.10.6>
- Molavi, H., & Gharai, M. (2003). Investigating the prevalence of sense of humor and its relationship with demographic factors in normal individuals of Isfahan city. *Knowledge and Research in Applied Psychology*, 5(15), 89-98. [In Persian]. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/58218>
- Moscardo, G., & Murphy, L. (2016). Using destination community wellbeing to assess tourist markets: A case study of Magnetic Island, Australia. *Journal of Destination Marketing & Management*, 5(1), 55-64. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2016.01.003>
- Motavalli, M. S., Sepahmansoor, M., Alizadehfard, S., & Erfani, N. (2023). The relationship between social cognition and quality of life in women with multiple sclerosis. *Alborz University Medical Journal*, 12(2), 126-137. [In Persian]. <http://dx.doi.org/10.61186/aums.12.2.126>
- Mroczek, D. K., & Kolarz, C. M. (1998). The effect of age on positive and negative affect: A developmental perspective on happiness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(5), 1333-1349. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.75.5.1333>
- Murgaš, F., Petrovič, F., Maturkanič, P., & Kralik, R. (2022). Happiness or Quality of Life? Or Both?. *Journal of Education Culture and Society*, 13(1), 17-36. <https://doi.org/10.15503/jecs2022.1.17.36>
- Parducci, A. (1995). *Happiness, pleasure, and judgment: The contextual theory and its applications*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Association Publishers.
- Poursardar, F., Abbaspour, Z., Abdi Zarin, S., & Sangari, A. A. (2012). The effect of resilience on mental health and life satisfaction: A psychological model of well-being. *Yafteh: Lorestan University of Medical Sciences Research Journal*, 14(1), 81-89. [In Persian]. <http://yafte.lums.ac.ir/article-1-712-fa.html>
- Poursardar, F., Sangari, A., Albukurdi, S., & Abbaspour, Z. (2012). The effect of happiness on mental health and life satisfaction; a psychological model of well-being. *Kermanshah University of Medical Sciences Bimonthly Scientific Research Journal*, 16(139), 2-147. [In Persian]. <https://sid.ir/paper/488658/fa>
- Putnam, R. D. (1999). *The prosperous community: Social capital and public life*. The American Prospect, Inc.
- Putnam, R. D. (2001). *Democracy and civil traditions* (M. T. Delforuz, Trans.). Tehran, Iran: Salam Publications. [In Persian].
- Safdari, S. (1995). *Social satisfaction and its affecting factors* (Master's thesis). Shahid Beheshti University. [In Persian].

- Shahab Jahanloo, A., Ghofranipour, F., Kimiagar, M., Vafaei, M., Heydarnia, A., Sobhani, S.-A., & Jahani, J. (2007). The relationship between awareness, self-efficacy and quality of life with blood sugar and lipid control in diabetic patients who smoke. *Hormozgan Medical Journal*, 11(4), 261-266. [In Persian]. <https://www.magiran.com/p593371>
- Shan, H., Muhajarine, N., Loptson, K., & Jeffery, B. (2012). Building social capital as a pathway to success: Community development practices of an early childhood intervention program in Canada. *Health Promotion International*, 29(2), 244-246. <https://doi.org/10.1093/heapro/das063>
- Turner, B. (2003). Social capital, inequality and health: The Durkheimian revival. *Social Theory & Health*, 1(1), 4-25. <https://doi.org/10.1057/palgrave.sth.8700001>
- Veenhoven, R. (2006). *How do we assess how happy we are? Tenets, implications and tenability of three theories*. Paper presented at Conference on 'New Directions in the Study of Happiness: United States and International Perspectives', University of Notre Dame, USA.
- Wedell, D. H., & Parducci, A. (1988). The category effect in social judgment: Experimental ratings of happiness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(3), 341-356. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.55.3.341>